

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 27.4.2023
SWD(2023) 125 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

[...]

Spremni dokument

Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta
o za standard bistvenih patentih in spremembi Uredbe (EU) 2017/1001

{COM(2023) 232 final} - {SEC(2023) 174 final} - {SWD(2023) 123 final} -
{SWD(2023) 124 final}

Povzetek

Ocena učinka predloga uredbe za vzpostavitev registra za standard bistvenih patentov, sistema za ocenjevanje bistvenosti patentov, mehanizma za reševanje sporov v zvezi s poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji ter postopka za predhodno določitev skupne licenčnine za standard.

A. Nujnost ukrepanja

Zakaj? V čem je težava, ki se obravnava?

Za standard bistveni patenti so patenti, ki ščitijo tehnologijo, potrebno za izpolnjevanje industrijskega standarda. Taki standardi so na primer komunikacijski standardi (npr. 3G, 4G, 5G, WiFi, NFC), standardi kompresije in dekompresije zvoka/videa (MPEG, HEVC) ter standardizirane tehnologije za shranjevanje in izmenjavo podatkov (CD in DVD), formati fotografij (JPEG) in interoperabilnost domačega zvoka/videa (HAVi). V praksi se številni komunikacijski standardi nanašajo na vse povezane naprave, vključno s telefoni, pametnimi televizorji, povezanimi avtomobili, pametnimi števci in mobilnimi plačilnimi terminali; drugi standardi se uporabljajo tudi v najrazličnejših izdelkih. Uporabnost za standard bistvenih patentov, ki zajemajo vse te standarde (zlasti za komunikacijo), se bo povečala z razvojem interneta stvari in številnimi pobudami za zeleni prehod (npr. ohranjanje energije).

Za standard bistvenih patentov so „bistveni“ v smislu, da je treba patentirani izum uporabiti (izvesti) v izdelkih, da je skladen s tehničnim standardom. Zato ima lastnik za standard bistvenega patenta privilegirano tržno moč nad izvajalcem standardizirane tehnologije, saj izvajalec nima druge možnosti, kot da uporabi njegov za standard bistveni patent. Čeprav lahko za nekatere funkcije (npr. video) obstajajo različni standardi, za nekatere splošno uporabljene standarde (zlasti celično povezljivost, kot sta 4G in 5G) ni alternative. Da bi se omejila ali preprečila zloraba te moči, organizacije za določanje standardov, katerih člani so podjetja, ki pri njih prijavijo svoje za standard bistvene patente, od njih zahtevajo, da se zavežejo, da bodo svoje za standard bistvene patente uporabnikom licencirali pod „poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi“ pogoji. Razen te splošne zaveze ni zakonodaje EU, ki bi posebej urejala licenciranje za standard bistvenih patentov.

Komisija je med pripravo te pobude od deležnikov, vključno z MSP, zbrala veliko dokazov, iz katerih je razvidno, da postopek licenciranja za standard bistvenih patentov ni učinkovit ter da potrebuje večjo preglednost in strukturo. Vprašanja, povezana z licenciranjem za standard bistvenih patentov, se redno naslavlja tudi na organe, pristojne za konkurenco, vključno z Generalnim direktoratom Evropske komisije za konkurenco.

Nekatera ključna vprašanja, ki vzbujajo pomisleke, so visoki stroški izvedbe licenciranja in negotovost glede bremena licenčnin za za standard bistvene patente. Izvajalci zaradi pomanjkanja zadostnih informacij ne morejo dovolj zgodaj oceniti svoje odvisnosti od za standard bistvenih patentov, da bi pri načrtovanju poslovanja z izdelki upoštevali stroške licenciranja. Po drugi strani se lastniki za standard bistvenih patentov pritožujejo zaradi dolgih in dragih pogajanj, zlasti z velikimi izvajalci. Natančneje, opredeljeni so bili naslednji dejavniki, ki povzročajo te težave: prvič, informacije o tem, kdo je lastnik za standard bistvenega patenta, so omejene in ni gotovo, ali so vsi patenti, za katere se zahteva licenca, res potrebni (bistveni) za izvajanje standarda. Drugič, informacij o licenčninah za za standard bistvene patente (licenčina pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji) je zelo malo, zato izvajalci z malo ali nič strokovnega znanja ali virov ne morejo oceniti razumnosti zahteve lastnika za standard bistvenega patenta glede licenčnine. Nazadnje, spori glede licenciranja so lahko dolgotrajni in dragi. Zato lahko že sama grožnja s sodno odredbo (zaradi

katere bi se ustavila proizvodnja izdelkov, ki so predmet kršitve) ter verjetnost dolgotrajnega in dragega sodnega postopka ustvarita pritisk na izvajalce, zlasti MSP, da privolijo v licenco po stopnjah, ki morda niso poštene, razumne in nediskriminatorne. Za lastnike za standard bistvenih patentov iskanje rešitve na sodišču zahteva tudi veliko sredstev in zlasti časa, v katerem ne prejema prihodkov od licenčnin.

Trg prihodkov od licenciranja je pomemben. Leta 2015 je bil ocenjen na približno 18 milijard USD samo za celične standarde. Ob predpostavki, da podjetja v EU plačujejo sorazmeren delež BDP EU, izvajalci v EU vsako leto plačajo vsaj približno 3 milijarde EUR licenčnin. Na svetu je približno 261 aktivnih izdajateljev licenc za standard bistvenih patentov, od tega jih je 31 v EU (ključni akterji so Nokia, Ericsson, Phillips in Siemens), ki imajo v lasti približno 15 % svetovnih za standard bistvenih patentov. Število potencialnih izvajalcev v EU je ocenjeno na 3 800.

Kaj naj bi prinesla ta pobuda?

Namen te pobude je zagotoviti, da: (i) imajo končni uporabniki, vključno z malimi podjetji in potrošniki EU, koristi od izdelkov, ki temeljijo na najnovejših standardiziranih tehnologijah, po razumnih cenah, (ii) je EU privlačen trg za inovacije in razvoj standardov (tudi za svetovne udeležence) ter (iii) da lastniki in izvajalci za standard bistvenih patentov EU uvajajo inovacije v EU, izdelujejo in prodajajo izdelke v EU ter so konkurenčni na svetovnih trgih zunaj EU.

Da bi se to doseglo, je namen pobude olajšati pogajanja o licenciranju za standard bistvenih patentov in znižati stroške izvedbe za lastnike in izvajalce za standard bistvenih patentov z (i) zagotavljanjem večje jasnosti o tem, kdo je lastnik za standard bistvenega patenta in kateri za standard bistveni patenti so resnično bistveni, (ii) zagotavljanjem večje jasnosti glede licenčnine pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji ter drugih pogojev in (iii) olajšanjem reševanja sporov v zvezi z za standard bistvenimi patenti.

Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU?

Ukrepi na ravni EU naj bi prihranili stroške deležnikom, lastnikom in izvajalcem za standard bistvenih patentov ter državam članicam. Na primer, obstajali bi en sam register za standard bistvenih patentov, eno samo preverjanje bistvenosti na patentno družino, skupna metodologija za taka preverjanja ter racionaliziran in pregleden spraven postopek za določitev poštenih, razumnih in nediskriminatornih pogojev. Lastnikom in izvajalcem za standard bistvenih patentov ne bi bilo treba kriti istih stroškov v vsaki državi članici EU, kar bi veljalo za nacionalne rešitve, zlasti v primeru, ko je večina standardov regionalnih ali globalnih.

B. Rešitve

Katere zakonodajne in nezakonodajne možnosti politike so bile obravnavane? Ali obstaja prednostna možnost? Zakaj?

Možnosti politike se nadgrajujejo postopoma, pri čemer vsaka dodaja nove elemente prejšnji možnosti.

- Možnost 0: **brez spremembe politike.**
- Možnost 1: **prostovoljne smernice.** Pripravile bi se nezavezujoče smernice za licenciranje za standard bistvenih patentov. Kompetenčni center za za standard bistvene patente, ustanovljen v okviru EUIPO¹, bi MSP brezplačno svetoval glede pogajanj o licenciranju

¹ Urad Evropske unije za intelektualno lastnino

(vključno z usposabljanji) ter spremljal trg za standard bistvenih patentov, izvajal študije o licenciranju za standard bistvenih patentov in spodbujal alternativno reševanje sporov.

- **Možnost 2: register za standard bistvenih patentov s preverjanji bistvenosti.** Lastniki za standard bistvenih patentov, ki bi želeli licencirati svoje za standard bistvene patente za licenčnino in jih uveljavljati v EU, bi morali svoje patente vpisati v register za standard bistvenih patentov. Da bi se nadzorovala kakovost registra, bi preverjanja bistvenosti izvajal neodvisni ocenjevalec v skladu z metodologijo, ki bi jo določila Komisija na ravni EU, in sistemom, ki bi ga upravljal EUIPO. Podmožnosti sta (i) preverjanje vseh patentov, vpisanih v register, in (ii) preverjanje majhnega števila patentov, ki jih predhodno izberejo lastniki/izvajalci za standard bistvenih patentov, in naključnega vzorca patentov, ki jih je v register vpisal posamezni lastnik za standard bistvenega patenta.
- **Možnost 3: register za standard bistvenih patentov s preverjanji bistvenosti in spravnim postopkom.** Pred začetkom sodnega postopka bi morale stranke v sporih glede licenciranja za standard bistvenih patentov opraviti obvezen spravni postopek (z nekaterimi izjemami). Neodvisni pomirjevalec bi strankam pomagal doseči obojestransko sprejemljive licenčne pogoje. Pomirjevalec bo ob koncu postopka izdal nezavezujoče poročilo s priporočili o stopnji licenčnine pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatorskimi pogoji (z zaupnim in nezaupnim delom).
- **Možnost 4: skupna licenčnina za za standard bistvene patente.** Vzpostavljeni bi bili postopki za določitev skupne licenčnine (tj. skupne najvišje cene) za uporabo standarda pred njegovo objavo ali kmalu po njej. Od lastnikov za standard bistvenih patentov bi se pričakovalo, da se bodo dogovorili o taki licenčnini (po možnosti s pomočjo neodvisnega posrednika iz kompetenčnega centra). Poleg tega bi lahko izvajalci in lastniki za standard bistvenih patentov zahtevali strokovno mnenje o skupni licenčnini, pri čemer bi lahko vse zainteresirane strani predstavile svoja stališča. Nazadnje, skupna licenčnina bi se lahko določila med spravnim postopkom. Ta združena licenčnina ne bi bila zavezujoča in bi bila objavljena v registru za standard bistvenih patentov.
- **Možnost 5: klirinška hiša za standard bistvenih patentov.** Vzpostavitev točke „vse na enem mestu“, kjer lahko izvajalci pridobijo licence za standard bistvenih patentov z vplačilom združene licenčnine pri kompetenčnem centru. Lastniki za standard bistvenih patentov bi morali center obvestiti o tem, kako naj jim razdeli združeno licenčnino, saj v nasprotnem primeru ne bi mogli pobrati svojih licenčin. Prav tako bi morali podpisati licenčne pogodbe z vsakim izvajalcem, ki bi vplačal depozit. Vse licenčnine, ki jih lastniki za standard bistvenih patentov ne bi pobrali v enem letu od depozita, bi se vrnilo izvajalcem.

Pri vseh možnostih bi kompetenčni center zaračunaval pristojbine za stroške svojih dejavnosti in dejavnosti vključenih zunanjih strokovnjakov (ocenjevalcev bistvenosti in pomirjevalcev).

Kdo podpira katero možnost?

Možnosti so bile oblikovane po obsežni analizi obstoječe literature, vključno s prispevkom strokovne skupine za za standard bistvene patente in industrije med serijo spletnih seminarjev. O njih se je razpravljalo s strokovnjaki z ustreznimi izkušnjami. Večino možnosti je mogoče primerjati s predlogi strokovne skupine za za standard bistvene patente, ki so jih njeni člani močno podprli. Poleg tega je bila med javnim posvetovanjem izražena močna podpora za več javnih informacij o za standard bistvenih patentov in licenčinah pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatorskimi pogoji, vključno z informacijami o skupni licenčnini (zlasti s strani izvajalcev za standard bistvenih patentov). Približno 53 % sodelujočih je menilo, da je arbitražna koristna, približno 35 % pa, da je koristna mediacija. Sodelujoči so navedli, da se ti

instrumenti ne uporabljajo dovolj, zlasti zato, ker so zaupni. Pomanjkljivosti obstoječih mehanizmov so bile odpravljene s predlaganim pravnim postopkom (določitev poštenih, razumnih in nediskriminatornih pogojev). Zlasti MSP so opozorila na pomanjkanje sredstev za pogajanja z lastniki za standard bistvenih patentov, kar kaže na njihovo podporo vsem ukrepom, ki znižujejo njihove stroške izvedbe.

C. Učinki prednostne možnosti

Kakšne so koristi prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Prednostna možnost je možnost 4. Ta možnost zmanjšuje informacijsko asimetrijo med lastnikom za standard bistvenega patenta in izvajalcem, saj slednjemu zagotavlja informacije o tem, kdo so ustrezni lastniki za standard bistvenih patentov, koliko za standard bistvenih patentov so vpisali v register in kakšna je njihova stopnja bistvenosti (ki izhaja iz reprezentativnega naključnega vzorca vseh za standard bistvenih patentov, vpisanih v register) ter kolikšni so potencialni (ali najvišji) skupni stroški uporabe standardizirane tehnologije (združena licenčna). Z obvezno poravnavo pred začetkom postopka se bodo stroški reševanja sporov v zvezi z za standard bistvenimi patenti verjetno znižali na približno 1/8, saj bo pomirjevalec pomagal obema strankama pri sklenitvi dogovora. Kompetenčni center bo malim in srednjim podjetjem zagotavljal objektivne informacije, smernice in podporo v zvezi z za standard bistvenimi patenti in licenciranjem za standard bistvenih patentov. Koristi in stroški so predstavljeni v preglednici v nadaljevanju.

Preglednica 1: Povprečni ocenjeni letni stroški in koristi prednostne možnosti na prizadeto stranko in lokalizacijo (v milijonih EUR).

		EU	Tretje države	Skupaj
Izvajalci za standard bistvenih patentov	Stroški	-0,77	-0,77	-1,5
	Koristi	12,89	13,03	25,9
	<i>Neto</i>	<i>12,11</i>	<i>12,26*</i>	<i>24,4</i>
Imetniki za standard bistvenih patentov	Stroški	-8,13	-46,04	-54,2
	Koristi	3,79	21,50	25,3
	<i>Neto</i>	<i>-4,33</i>	<i>-24,54</i>	<i>-28,9</i>
<i>Vmesni seštevek (neto učinek za izvajalce in imetnike)</i>		<i>7,8</i>	<i>-12,3</i>	<i>-4,5</i>
Koristi za Evropski patentni urad/nacionalni patentni urad		29,0		29,0
<i>Skupna neto korist</i>		<i>36,8</i>	<i>-12,3</i>	<i>24,5</i>

* zadeva izvajalce iz tretjih držav, ki imajo podružnice v EU.

Opomba: številke so zaokrožene, kar lahko vpliva na skupne zneske.

Kakšni so stroški prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Večino stroškov prednostne možnosti bi krili imetniki za standard bistvenih patentov, večinoma iz držav zunaj EU. Ti stroški so večinoma sestavljeni iz pristojbine za vpis za standard bistvenega patenta v register in plačila ocenjevalcem bistvenosti. Poleg tega obstajajo negotovi stroški zaradi posrednih učinkov možnosti, ki bi lahko spodbudili patentiranje in tako zvišali stroške vzdrževanja patentov.

Kakšen bo vpliv na podjetja, MSP ter mikropodjetja?

Med lastniki za standard bistvenih patentov s sedežem v EU je razmeroma malo MSP (enomestno število). Lastniki za standard bistvenih patentov, ki so MSP, trenutno nimajo dovolj sredstev za učinkovito licenciranje svojih za standard bistvenih patentov. Register bi omogočil prepoznavnost in pozitivno oceno njihovih portfeljev za standard bistvenih patentov, skupna licenčna bi prispevala k utemeljitvi njihovih zahtev glede licenčne, postopek za

določitev poštenih, razumnih in nediskriminatornih pogojev (spravni postopek) pa bi jim ponudil priložnost, da si prizadevajo za licenciranje brez dragih sodnih postopkov (glej razlago v koraku 3). Lastniki za standard bistvenih patentov, ki so MSP, bi imeli korist tudi od nižjih pristojbin.

Približno 85 % od 3 800 potencialnih izvajalcev za standard bistvenih patentov je MSP. Inovativna MSP že ustvarjajo številne aplikacije, ki uporabljajo standarde, kot so celični, Wi-Fi in NFC. Zato je vprašanje, kako licencirati navedene tehnologije, pomembno za taka MSP. Ta pobuda obravnava pomembne težave, s katerimi se MSP srečujejo med pogajanji o za standard bistvenih patentih ali poslovnim načrtovanjem, kot so velikost portfeljev za standard bistvenih patentov, združena licenčna ter določitev poštenih, razumnih in nediskriminatornih pogojev. Poleg tega pobuda izvajalcem iz MSP ponuja nižje pristojbine za uporabo storitev kompetenčnega centra in brezplačno svetovanje o za standard bistvenih patentih.

Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?

Ne. Predvideni sistem se bo financiral iz pristojbin, ki jih bo EUIPO pobiral za registracijo, preverjanja bistvenosti, dostop do svojih virov in spravni postopek.

Bo imela pobuda tudi druge pomembnejše učinke?

Drugi pomembni učinki se ne pričakujejo.

D. Spremljanje

Kdaj bo politika pregledana?

Prvo ocenjevanje bi bilo treba izvesti pet let po začetku veljavnosti uredbe.